

«ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ»

Μια τυχαία συγκινητική συνάντηση

Δ. Ζουμπουλάκης

Πριν από περίπου δύο χρόνια, κάνοντας τον υποχρεωτικό βραδινό μου περίπατο για λόγους υγείας (σύμφωνα με τις υποδείξεις των γιατρών) και πλησιάζοντας προς το γειτονικό πάρκο, είχα την αίσθηση ότι κάποιος άντρας με παρακολουθούσε!! Κάθε φορά που τον κοίταζα (ή με κοιτούσε) νόμιζα ότι ήθελε να μου απευθύνει το λόγο. Κάποια στιγμή σταματώ: «Με γνωρίζετε;» τον ρωτώ. «Είστε ασφαλώς ο κος Ζουμπουλάκης» μου απαντά. «Ξέρετε είμαι γιατρός καρδιολόγος, λέγομαι Α. Κ., εργάζομαι στο ... τάδε νοσοκομείο και ήμουν μαθητής σας. Σας ευγνωμονώ μάλιστα για ένα κυρίως λόγο. Χάρης σε εσάς, έμαθα να αγαπώ την κλασική μουσική και την όπερα».

Είχα μπροστά μου έναν αξιοπρεπή, γραβατωμένο, διοπτροφόρο (με αρχόμενους γκριζούς κροτάφους) σαραντάρη, με κάποια συστολή και κάπως απλανές βλέμμα. Με αμήχανη τρυφερότητα του χαμογέλασα. Τον άκουσα καλόκαρδα, τον φίλησα και αφού μιλήσαμε για λίγο... τον θυμήθηκα. Καθώς τον αποχαιρετούσα και απομακρυνόταν, αναλογιζόμουν με κάποια νοσταλγική διάθεση το πόσο είχαν αλλάξει τα πράγματα.

Καλό είναι να αναπολούμε το παρελθόν όπως ακριβώς το αφήσαμε. Η συνάντηση μετά από χρόνια, προκαλεί συνήθως μονάχα απογοητεύσεις. Πού ήταν εκείνος ο ζωηρός, αεικίνητος, νεαρός φοιτητής, με το σπινθηροβόλο βλέμμα και τη μόνιμη γοητευτική «επηρεμένη» αντίδραση; Είχε αρχίσει και αυτός να ζει δυστυχώς «στον Περίγυρο των Πρέπει» που καθορίζει κατά κανόνα το Περιβάλλον. Δηλαδή οι άλλοι.

Με τους παραπάνω μελαγχολικούς συλλογισμούς, τέλειωσε απλά και το στιγμιότυπο της έκπληξης της συνάντησης. Η ιστορία, όμως, συνεχίζεται.....

Καλοκαιρινοί μήνες. Η εποχή των διακοπών και του κλεισίματος των σχολείων. Παρόλα αυτά, όμως, τα «από αμφιθεάτρου» μαθήματα στους φοιτητές συνεχίζονται (ή πρέπει να συνεχισθούν). Ο λόγος: Οι χειμερινές απεργίες (οι στάσεις, οι καταλήψεις και οι κάθε είδους «πύρινες» παρελάσεις στο κέντρο της Αθήνας....ή και αλλού) των δασκάλων, των καθηγητών, των μαθητών και των «περίεργων»

συνοδοιπόρων.

Αφού περάσει ικανό χρονικό διάστημα (εβδομάδες ή και μήνες) με συγκεντρώσεις, ατέρμονες φλυαρίες και «υψιπετείς» κομματικές «αρλούμπες», επέρχεται σταδιακά ο κορεσμός και η κόπωση. Η όλη κατάσταση επιστρέφει στην αρχική της μορφή, χωρίς καμία ουσιαστική πρόοδο ή αλλαγή.

Φαίνεται στη χώρα μας (όσο θυμάμαι ενεργό τον εαυτό μου) καμία θορυβώδης απεργία δεν είχε ποτέ (το τονίζω) κάποιο ουσιαστικό ή ευνοϊκό αποτέλεσμα, πλην της άσκοπης αναστάτωσης και της γενικής θυμηδίας. Όμως, τα μαθήματα πρέπει να συμπληρωθούν. Δεν πρέπει «δήθεν» να χαθεί ο χρόνος της εκπαίδευσης. Ποιας εκπαίδευσης... αλήθεια!!

Οι καλοκαιρινές καιρικές συνθήκες με τις υψηλές θερμοκρασίες στη χώρα μας, όμως, (ιδιαίτερα στην Αθήνα) είναι γνωστές: πνιγνή ατμόσφαιρα, με απόηχο τη ραστώνη και τη γενική βαρεμάρα.

Με τέτοια διάθεση λοιπόν συγκεντρώνονται οι φοιτητές στο αμφιθέατρο του νοσοκομείου, που τους καλοκαιρινούς μήνες περιέργως είναι κατάμεστο!! και «υποχρεούνται!!» να παρακολουθήσουν ή να συμπληρώσουν τα μαθήματα που έχασαν κατά τη διάρκεια των ανεργμάτων χειμερινών διεκδικήσεων. Πολλοί φοιτητές λοιπόν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας (τις Ιουλιανές, μεσημεριανές κυρίως ώρες) με το βλέμμα στυλωμένο σε κάποιο σταθερό σημείο (ακόμη και στα χείλη του διδάσκοντος καθηγητή) και συγκρατώντας με τα δύο τους χέρια το πρόσωπο (και το «χάσημα») υποδύονται ότι παρακολουθούν το μάθημα με εμβρίθεια και θαυμασμό. Στην πραγματικότητα έχουν πέσει (και όχι άδικα) σε βαθιά θερινή νάρκη.

Θυμάμαι όταν ήμουν υπότροφος και εργαζόμουν στα νοσοκομεία της Γερμανίας, οι συγκεντρώσεις των γιατρών και τα μαθήματα των φοιτητών γίνοντο τις πρωινές ώρες (για τα Ελληνικά δεδομένα άγρια χαράματα). Και είναι γνωστό, ότι οι καιρικές συνθήκες στη Γερμανία (στα νεανικά μου χρόνια τουλάχιστον) δεν είχαν καμία σχέση με τις ανάλογες στη χώρα μας.

Και οι διδάσκοντες καθηγητές;

Κατά τη γνώμη μου ανήκουν σε δύο κατηγορίες: Εκείνοι που εκστασιάζονται αυτάρεσκα από το μελωδικό ηχόχρωμα των δικών τους λέξεων και φράσεων (αδιαφορώντας απολύτως αν κάποιος τους παρακολουθεί). Και οι άλλοι που επαναλαμβάνουν (για πολλά χρόνια) ανιαρά, με περίσσιο στόμφο παντογνώστου, τις ίδιες λέξεις και τις ίδιες φράσεις. Αφού δε συμπληρώσουν το χρόνο διδασκαλίας αποχωρούν υπερήφανοι!!

Κι, όμως, ένας καλός ομιλητής πρέπει να παύει να μιλά προτού το ακροατήριο πάψει να δείχνει ενδιαφέρον. Για τους καλοκαιρινούς μήνες πάντως η Αδιαφορία είναι δεδομένη. Ασφαλώς υπάρχουν και εξαιρέσεις. Υπάρχουν φοιτητές που παρακολουθούν τα μαθήματα, έστω και με δυσκολίες, με προσοχή και προθυμία. Το ίδιο ισχύει και για τους καθηγητές. Είναι, όμως, λιγοστοί. Η πλειοψηφία τους είναι ισχνή!

Ίσως αναρωτηθεί κάποιος! Και εσύ που σχολιάζεις με τόσο καυστικό τρόπο τους άλλους (και όμως συνεχίζεις να διδάσκεις), εσύ σε ποια κατηγορία δασκάλων ανήκεις; Απαντώ: Ανήκω στη δεύτερη κατηγορία. Οι «διαλέξεις» μου, όμως, εμπεριέχουν πολλά αυτοσαρκαστικά στοιχεία, που μπορούν και συγκαλύπτουν κάπως την ανία της επανάληψης. Και ας λένε ότι «Η επανάληψη είναι η μήτηρ μαθήσεως».

Μήνας Ιούλιος, ώρα μαθήματος 1-2μμ. Θερμοκρασία 40°C υπό σκιάν. Ατμόσφαιρα (λόγω άπνοιας) αποπνικτική. Σε μια τέτοια χρονική στιγμή (πάλι μετά από μακροχρόνια αποχή από τα μαθήματα) ήμουν υποχρεωμένος να διδάξω στους φοιτητές τη Μηνιγγίτιδα.

Και για να διασώσω τις αναμνήσεις!!

Τα πρώτα διδασκαλικά μου μαθήματα προς τους φοιτητές για τη μηνιγγίτιδα εδίδοντο με το σχετικό δισταγμό του αρχαρίου, όταν ήμουν βοηθός στο τμήμα ΜΑΚΚΑ. Δίπλα στον άρρωστο!! Έχω την αίσθηση ότι εκείνη η περίοδος ήταν η πλέον «άμεσα» αποδοτική.

Όταν άρχισα να μιλώ στο αμφιθέατρο και έπρεπε να καλύψω μια σχολική ώρα διδασκαλίας άρχισαν και οι πρώτες δυσκολίες. Περιβεβλημένος με την «εικονική» γοητεία του πανεπιστημιακού δασκάλου, είχα την αυταπάτη ότι με το να παραγεμίζω την ομιλία μου με ανούσιες και ακατάληπτες λεπτομέρειες θα εντυπωσίαζα το ακροατήριο. Έπρεπε να περάσει αρκετός χρόνος συμβατικών και ανιαρών μαθημάτων για να αντιληφθώ ότι το ακροατήριο έμενε αμέτοχο (και υπομονετικά) αδιάφορο. Κάτι που επιβεβαιωνόταν διαρκώς από τις απαντήσεις στα διάφορα κατά καιρούς ερωτήματά μου.

Σημαντική συμβολή πάντως στην αποδόμηση της διδασκαλικής φλυαρίας υπήρξε (πλην της εμπειρίας) και η τυχαία ανάγνωση δύο κειμένων: α) ενός δημοσιογράφου, ο οποίος παρότρυνε τους νέους συντάκτες να γράφουν όσο το δυνατό πιο απλά και κατανοητά: «Γράφτο, όπως θα το εξηγούσες στη γιαγιά σου για να το καταλάβει» και β) ενός άρθρου ιατρικού περιοδικού: «Το κυνήγημα της σαφήνειας, της αμεσότητας και της ακρίβειας στην ομιλία ή στο

γράψιμο αποτελούν απαραίτητα στοιχεία αυτού που καλούμε ιατρικό ύφος».

Στο σημείο αυτό, θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ (έστω και συμπυκνωμένα) στην κλινική εικόνα της μικροβιακής μηνιγγίτιδας. Ως πρότυπο μηνιγγίτιδας θα θεωρήσουμε την επιδημική μηνιγγίτιδα. Αυτή που οφείλεται στο μηνιγγιτιδόκοκκο.

α) ΝΕΟΓΝΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Αν το νεογνό παρουσιάσει πυρετό (όχι πάντα υψηλό) και έχει γογγυσμό, πρόκειται για εξαιρετικά βαριά κατάσταση.

Κάθε φυσιολογικό νεογνό ξυπνά για λίγο να θηλάσει, ξανακοιμάται, ενεργείται, ξαναξυπνά, ξαναθηλάζει κ.ο.κ. Αν κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας ακούσει η μητέρα ή η γιαγιά (που σήμερα συνήθως είναι αυτή που φροντίζει το εγγόνι της) ότι το παιδί «βογκάει» πρέπει να ανησυχήσει. Να το μεταφέρει χωρίς καθυστέρηση στο νοσοκομείο. Σε αντίθεση με τους ενήλικες, στο νεογνό η «βαρυστομαχιά» για παράδειγμα δεν προκαλεί ούτε πυρετό, ούτε γογγυσμό. Άλλα συμπτώματα που θεωρούνται ανησυχητικά είναι: αν το νεογνό δεν θηλάζει (με βουλιμία) όπως πριν ή δεν πιάνει καθόλου τη θηλή. Επίσης, αν κοιμάται παρατεταμένα και δεν ξυπνάει για να θηλάσει.

β) ΒΡΕΦΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Για τα παιδιά από την ηλικία των 40 ημερών έως δύο ετών, τα συμπτώματα που θα μας κάνουν να σκεφτούμε τη μηνιγγίτιδα είναι:

1. Ο πυρετός
2. Η αλλαγή συμπεριφοράς του παιδιού: το παιδί ξαφνικά γίνεται ανήσυχο, ευερέθιστο (ακόμα και όταν πέσει ο πυρετός με αντιπυρετικό), κλαίει χωρίς συγκεκριμένο λόγο ή παρουσιάζει περιέργη υπνηλία και ατονία.
3. Σπασμοί: δεν είναι πάντα υποχρεωτικοί. Όμως, οι σπασμοί που εμφανίζονται για πρώτη φορά πρέπει να ελέγχονται στο νοσοκομείο.
4. Προπέτεια μεγάλης πηγής: Η μεγάλη πηγή φυσιολογικά κλείνει περίπου στους 17 μήνες. Ενώ πρέπει κανονικά να είναι επίπεδη ή να εισέχει, στη μηνιγγίτιδα (κατά την ψηλάφηση) προβάλλει. Εκτός εάν το παιδί λόγω των πολλών εμέτων είναι αφυδατωμένο. Προϋπόθεση βέβαια για τη διαπίστωση εάν η μεγάλη πηγή προέχει παθολογικά είναι: το παιδί πρέπει να είναι όρθιο (όχι ξαπλωμένο) στην αγκαλιά της μητέρας του. Να μην κλαίει. Να μην γελάει, ούτε να ενεργείται, γενικά να μην ζορίζεται. Υπάρχει βέβαια και η μικρή πηγή, η οποία, όμως, φυσιολογικά, κλείνει μέχρι την ηλικία των 40 ημερών.

5. Αιμορραγικό εξάνθημα: Το μέγεθος του εξανθήματος ποικίλλει (από τσίμπημα ψύλλου μέχρι πετέχιες ή ακόμη και πτωματικές υποστάσεις). Τα αιμορραγικά εξανθηματικά στοιχεία παρουσιάζονται κυρίως στο κάτω μέρος της κοιλιάς και στα άνω ή τα κάτω άκρα. Η εμφάνιση του αιμορραγικού εξανθήματος αποτελεί την απόλυτη ένδειξη επείγουσας μεταφοράς του παιδιού στο γιατρό και στο νοσοκομείο.

γ) ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ

Τα αρχικά συμπτώματα της μηνιγγίτιδας στα παιδιά και στους ενήλικους είναι τρία: πυρετός - έμετοι - κεφαλαλγία. Οι έμετοι είναι ανεξάρτητοι από τη λήψη τροφής, ο δε πονοκέφαλος είναι επίμονος και εντοπίζεται κυρίως στους κροτάφους.

Υποσημείωση: Προσωπικά τρομοκρατούμαι όταν διαπιστώνω κυρίως δύο σημεία: το γογγυσμό στα νεογνά και το αιμορραγικό εξάνθημα.

Μετά την πολυετή ενασχόληση με τη μηνιγγίτιδα θα μπορούσα να αναφερθώ και σε ορισμένες σταθερές γύρω από τη νόσο.

1. Τυπικό παθογνωμονικό σύμπτωμα ή σημείο που να εκφράζει απόλυτα τη μηνιγγίτιδα δεν υπάρχει.

2. Μηνιγγίτιδα χωρίς πυρετό δεν υπάρχει.

3. Νεογνό που νοσεί από μηνιγγίτιδα και ιάται, τα αποτελέσματα της πλήρους ίασης αναγνωρίζονται στο σχολείο. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και για τον κοκκύτη.

4. Το γιατί αρρωσταίνει κάποιος από επιδημική μηνιγγίτιδα παραμένει ακόμη αδιευκρίνιστο. Θεωρείται «τυχαίο» ατύχημα.

Αλλά ας επιστρέψουμε στο αμφιθέατρο του Νοσοκομείου εκείνη τη μεσημεριάτικη ζοφερή ημέρα του Ιουλίου, όπου μιλούσα στους φοιτητές για τη μηνιγγίτιδα.

Καθώς η ομιλία μου έβαινε προς το τέλος και αναφερόμουν στις δυσκολίες παρασκευής ενός αποτελεσματικού εμβολίου (πανεμβολίου) που θα περιελάμβανε όλες τις ομάδες (πάνω από 10) του μηνιγγιτιδοκόκκου, παρακολουθούσα το σχεδόν υπναλέο και κάθιδρο ακροατήριο να βρίσκεται στα πρόθυρα γενικής κατάρρευσης.

Για να ελέγξω κάπως την κατάσταση διακόπτω απότομα το μάθημα και ρωτώ με κάποια επιθετική διάθεση!!

Μήπως γνωρίζετε τη σημασία της λατινικής λέξης *Somnabul*; Καθώς δεν ανέμενα καμία απάντηση τους εξηγώ: Προέρχεται από τις λέξεις *Somnus* που σημαίνει ύπνος και *Ambulare* που σημαίνει βαδίζω. Με απλά λόγια *Somnabul* σημαίνει υπνοβάτης.

Όταν αισθάνθηκα την επέλευση κάποιας αφύπνι-

σης θέτω τη 2^η ερώτηση. Μήπως γνωρίζει κάποιος την όπερα Υπνοβάτιδα; (όπου διέπρεψε ως γνωστόν η Ελληνίδα σοιδός Μαρία Κάλλας). Μία φοιτήτρια άρχισε κάτι να ψελλίζει, χωρίς, όμως, τίποτα το συγκεκριμένο.

Οπότε θέτω και την τρίτη ερώτηση: μήπως τουλάχιστον γνωρίζετε το συνθέτη της όπερας αυτής;

Ξαφνικά από το βάθος του αμφιθεάτρου ξεπετάγεται ο τότε ατίθασος νεαρός φοιτητής (ο σημερινός «αξιοπρεπής» καρδιολόγος της τυχαίας συνάντησης!!) και αναφωνεί με βεβαιότητα: ο Puccini. Η πρώτη μου αντίδραση ήταν να του «εκτοξεύσω» την κλασική ελληνική παλαμιαία χειρονομία. Όμως, σεβάστηκα το χώρο και γενικά την έννοια της αξιοπρέπειας. Αφού τον «έλουσα» (χαϊδευτικά είναι αλήθεια!) με σωρεία δηκτικών σαρκαστικών εκφράσεων, τον διορθώνω λέγοντας: ο συνθέτης είναι ο Bellini.

Έτσι, κάτω από ορυμαγδό γέλιων και αφού είχε

επιτευχθεί η πλήρης αφύπνιση του ακροατηρίου, έκλεισε σταδιακά -μέσα σε μια ευχάριστη ατμόσφαιρα- κι εκείνη η θερινή επεισοδιακή ομιλία.

Μπορεί η έπαρση της νεανικής (κυρίως) ηλικίας να μην αναγνωρίζει την ελλιπή γνώση, όμως υπάρχει τίποτε πιο γοητευτικό από την ανερμάτιστη αυτοπεποίθηση της νιότης;

(Δελτ Α' Παιδιατρ Κλιν Πανεπ Αθηνών 2008, 55(1):76-79)

Λέξεις ευρετηριασμού: «Μεταξύ μας...»

An accidentally meeting

D. Zouboulakis

(Ann Clin Paediatr 2008, 55(1):76-79)

Key words: "Et cetera.."